

Sefer Vayikra / from Sinai to Sanctuary to Society/ shiur #16

The concept of 'covenant' in Sefer Vayikra

Source sheet for shiur by Menachem Leibtag,

INTRODUCTION

This week, we continue our study of Parshat Be'har - and will focus on how it relates directly to the Biblical theme of 'covenant' ["brit"].

I. The word "brit" appears 10 times in Sefer Vayikra

Once in regard to 'salt' on all korbanot

Once in regard to shabbat - matching Shmot 31:12-17

& EIGHT times on the tochacha of chapter 26

[From alhaTorah website searching the word "brit" -in Chumash]

41. וְכָל קָרְבָן מִנְחָתְךָ בַּמִּלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁבֵית מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קָרְבָנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח .

(ויקרא ב':י"ג)

42. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יַעֲרְכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם) . ויקרא כ"ד:ח'

43. וּפְגִימַתִּי אֲלִיכֶם וְהַפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיִמְתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם) . ויקרא כ"ו:ט'

44. וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמָּאֲסוּ וְאִם אֶת מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתַי

לְהַפְרֹכְכֶם אֶת בְּרִיתִי) . ויקרא כ"ו:ט"ו

45. וְהִבְאֵיתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב לִקְמַת נֶקֶם בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל עַרְיֶיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד אוֹיֵב .

(ויקרא כ"ו:כ"ה)

46-48. וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק

וְאֶף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר) . ויקרא כ"ו:מ"ב

49. וְאֶף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם לֹא מֵאֲסָתִים וְלֹא גָעַלְתִּים לְכַלְתֶּם

לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם) . ויקרא כ"ו:מ"ד

50. וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁימָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם

לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה) . ויקרא כ"ו:מ"ה

Note the obvious connections to "brit Milah" - Breishit chapter 17

ז וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ, וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרָיְךָ לְדֹרֹתָם-

-לְבְרִית עוֹלָם: לְהִיּוֹת לָךְ לְאֱלֹהִים, וּלְזֶרְעֶךָ אַחֲרָיְךָ.

ח וְנִתַּתִּי לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ אַחֲרָיְךָ... אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן, לְאַחֲזָתָהּ, עוֹלָם;

וְהִיְיִתִּי לָהֶם לְאֱלֹהִים.. .

וְנִמְלַתֶּם, אֶת בֶּשֶׁר עַרְלַתְכֶם; וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם.

II. Discuss the 'rental contract' analogy

Re: when do you discuss 'conditions' before or after signing

וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

Chizkuni:

ויקח ספר הברית – אין מוקדם ומאוחר בתורה,

הם התוכחות כדאיתא במכילתא:

ר' ישמעאל אומר: בתחילת העניין מהו אומר:

ושבתה הארץ וגו' שמטין ויובלות ברכות וקללות,

ובסוף העניין מהו אומר:

אלה החוקים והמשפטים והתורות (ויקרא כ"ו:מ"ז)

אמרו: מקבלין אנו עלינו.

כיון שראה שקבלו עליהם נטל את הדם וזרק על העם,

שנאמר: ויקח משה את הדם ויזרוק על העם (שמות כ"ד:ח').

אמר להם: הרי אתם תפושים קשורים וענובים

מחר - בואו וקבלו עליכם כל המצות.

נעשה ונשמע – נעשה מה שכתוב כאן,

ועוד נשמע – אם ירצה לצוות יותר.

III. The covenant at Sinai Shmot 19

ה וַעֲתָה, אִם-שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי,

וּשְׁמַרְתֶּם, אֶת-בְּרִיתִי--וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל-

הָעַמִּים, כִּי-לִי כָל-הָאָרֶץ.

וּוַאֲתֶם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלַכֶּת כְּהֲנִים, וְגוֹי קְדוֹשׁ: אֵלֶּה,

הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר תִּדְבֹּר, אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

Discuss why Parshat Behar could have been given before Matan Torah, but also why it couldn't

IV. Vayikra chapter 25

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, בְּהַר סִינַי לֵאמֹר.

1 And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:

ב דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כִּי תְבֹאוּ

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.

אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם-

-וּשְׁבֹתָהּ הָאָרֶץ, שְׁבֹת לַיהוָה.

Compare with Breishit 17:8 !!

ג שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ, וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ; וְאָסַפְתָּ, אֶת-תְּבוּאָתָהּ.

3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.

ד וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת, שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ--

4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.

שְׁבֹת, לַיהוָה: שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע, וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר.

ה אֵת סִפְיַח קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר, וְאֵת-עֲנָבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר: שְׁנַת שְׁבֹתוֹן, יִהְיֶה לָאָרֶץ.

5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.

ו וְהִיְתָה שְׁבֹת הָאָרֶץ לָכֶם, לֶאֱכֹלָה--לָךְ, וּלְעַבְדְּךָ

6 And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;

וּלְאִמָּתְךָ; וּלְשִׁכִּירְךָ, וּלְתוֹשֵׁבְךָ, הַגֵּרִים, עִמָּךְ.

ז וּלְבִהֶמְתְּךָ--וּלְחִיָּה, אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ: תִּהְיֶה כָל-

7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food. {S}

תְּבוּאָתָהּ, לֶאֱכֹל. {ס}

ח וְסַפַּרְתָּ לָךְ, שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת שָׁנִים--שִׁבְעַת שָׁנִים,
שִׁבְעַת פָּעָמִים; וְהָיוּ לָךְ, יְמֵי שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנִים,
תִּשְׁעַת וָאַרְבָּעִים, שָׁנָה.

8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.

ט וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי,
בַּעֲשׂוֹר, לַחֹדֶשׁ; בְּיוֹם, הַכִּפּוּרִים,
תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר, בְּכָל-אַרְצְכֶם.

9 Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.

י וְקִדַּשְׁתֶּם, אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְקִרְאתֶם
דְּרוֹר בְּאֶרֶץ, לְכָל-יֹשְׁבֶיהָ; יוֹבֵל הוּא, תִּהְיֶה לָכֶם,
וּשְׁבַתְּתֶם אִישׁ אֶל-אַחֲזָתוֹ, וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ.

10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.

יא יוֹבֵל הוּא, שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה--תִּהְיֶה לָכֶם; לֹא
תִזְרְעוּ--וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָחָהּ, וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-גִּזְרֶיהָ.

11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.

יב כִּי יוֹבֵל הוּא, קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם; מִן-הַשָּׂדֶה--
תֹּאכְלוּ, אֶת-תְּבוּאָתָהּ.

12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.

יג בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל, הַזֹּאת, תָּשֻׁבוּ, אִישׁ אֶל-אַחֲזָתוֹ.

13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.

יד וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ, אוֹ קָנָה
מִיַּד עַמִּיתְךָ--אֶל-תּוֹנוֹ, אִישׁ אֶת-אָחִיו.

14 And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.

טו בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל, תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ;
בְּמִסְפַּר שָׁנֵי-תְבוּאָת, יִמְכָּר-לָךְ.

15 According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.

טז לפי רב השנים, תרבה מקנתו, ולפי מעט
השנים, תמעט מקנתו: כי מספר תבואת, הוא
מכר לך.

16 According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.

יז ולא תונו איש את-עמיתו,
ויראת מאלהיך: כי אני יהוה, אלהיכם.

17 And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.

יח ועשיתם, את-חקתי, ואת-משפטי תשמרו,
ועשיתם אתם--וישבבתם על-הארץ, לבטח.

18 Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.

יט ונתנה הארץ פריה, ואכלתם לשבע; וישבתם
לבטח, עליה.

19 And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.

כ וכי תאמרו, מה-נאכל בשנה השביעת: הן לא נזרע,
ולא נאסף את-תבואתנו.

20 And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';

כא וצויתי את-ברכתי לכם, בשנה הששית; ועשית, את-
התבואה, לשלש, השנים.

21 then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.

כב וזרעתם, את השנה השמינת, ואכלתם, מן-התבואה
ישן; עד השנה התשיעת, עד-בוא תבואתה--תאכלו, ישן.

22 And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.

כג והארץ, לא תמכר לצמחת--כי-לי, הארץ:
כי-גרים ותושבים אתם, עמדי.

23 And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.

כד ובכל, ארץ אחזתכם, גאלה, תתנו לארץ. {ס}

24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land. {S}

כה כי-ימוד אחיך, ומכר מאחזתו--ובא גאלו,
הקרב אליו, וגאל, את ממכר אחיו.

25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.

כו ואיש, כי לא יהיה-לו גאל, והשיגה ידו, ומצא כדי גאלתו.

26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;

כז וְחָשַׁב, אֶת-שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ, וְהָשִׁיב אֶת-הָעֶדֶף, לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר-
לוֹ; וְשָׁב, לְאַחֲזָתוֹ.

27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.

כח וְאִם לֹא-מִצָּאָה יָדוֹ, דֵּי הָשִׁיב לוֹ--וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה
אֹתוֹ, עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל; וַיָּצֵא, בַּיּוֹבֵל, וְשָׁב, לְאַחֲזָתוֹ. {ס}

28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession. {S}

כט וְאִישׁ, כִּי-יִמְכַר בֵּית-מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה--וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ, עַד-תָּם שְׁנַת
מִמְכָּרוֹ: יָמִים, תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ.

29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.

ל וְאִם לֹא-יִגְאָל, עַד-מְלֹאֵת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה--וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר-בָּעִיר אֲשֶׁר-לֹא
(לוֹ) חֲמָה לְצִמְיַתָּהּ לְקֹנֶה אֹתוֹ, לְדֹרֹתָיו: לֹא יֵצֵא, בַּיּוֹבֵל.

30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.

לא וּבְתֵי הַחֲצָרִים, אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם חֲמָה סָבִיב--עַל-שְׂדֵה הָאָרֶץ,
יִחָשַׁב: גְּאֻלָּהּ, תִּהְיֶה-לוֹ, וּבַיּוֹבֵל, יֵצֵא.

31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.

לב וְעָרֵי, הַלְוִיִּם--בְּתֵי, עָרֵי אֲחֻזָּתָם: גְּאֻלָּת עוֹלָם, תִּהְיֶה לָלוּיִם.

32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.

לג וְאֲשֶׁר יִגְאָל מִן-הַלְוִיִּם, וַיָּצֵא מִמְכָּר-בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בַּיּוֹבֵל: כִּי בְתֵי עָרֵי
הַלְוִיִּם, הוּא אֲחֻזָּתָם, בְּתוֹךְ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.

לד וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם, לֹא יִמָּכַר: כִּי-אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא, לָהֶם. {ס}

34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession. {S}

**לה וְכִי-יִמּוֹךְ אָחִיךָ, וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ--
וְהִחְזַקְתָּ בוֹ, גֵּר וְתוֹשָׁב וְחִי עִמָּךְ.**

35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.

לו **אֶל-תִּקַּח מֵאֹתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית,** וַיֵּרֶאֶת מֵאֲלֹהֶיךָ;
וְחִי אָחִיךָ, עִמָּךְ. *note connection to Shmot 22:23-26*

36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.

לז **אֶת-כֶּסֶףךָ--לֹא-תִתֵּן לוֹ, בְּנֶשֶׁךְ; וּבִמְרִבִּית, לֹא-
תִתֵּן אֶכְלָךְ.**

37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.

לח **אֲנִי, יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם,
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם--לְתַת לָכֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן,
לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים. {ס}**

38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God. {S}

Note connection to Brit Milah psukim!

לט וְכִי-יִמּוֹךְ אֶחִיד עִמָּךְ, וְנִמְכַּר-לָךְ-

39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.

-לֹא-תַעֲבֹד בּוֹ, עַבְדָּת עָבָד.

מ כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב, יִהְיֶה עִמָּךְ; עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל,

40 As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.

יַעֲבֹד עִמָּךְ.

מא וַיֵּצֵא, מֵעִמָּךְ--הוא, וּבָנָיו עִמּוֹ; וְשָׁב, אֶל-

41 Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.

מִשְׁפַּחָתוֹ, וְאֶל-אַחֲזַת אֲבֹתָיו, יָשׁוּב.

מב כִּי-עֲבָדֵי הֵם, אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ

42 For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.

מִצְרַיִם; לֹא יִמָּכְרוּ, מִמִּכְרָת עָבָד.

מג לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ, בְּפָרֶךְ; וַיֵּרֶא, מֵאֱלֹהִיד.

43 Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.

מד וְעַבְדֶּךָ וְאִמָּתְךָ, אֲשֶׁר יִהְיוּ-לָךְ: מֵאֵת הַגּוֹיִם,

44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.

אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם--מֵהֶם תִּקְנוּ, עָבָד וְאִמָּה.

מה וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשְׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם, מֵהֶם תִּקְנוּ,

45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.

וּמִמִּשְׁפַּחָתָם אֲשֶׁר עִמָּכֶם, אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם;

וְהָיוּ לָכֶם, לְאֶחָזָה.

מו וְהִתְנַחֲלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם, לְרִשְׁתָּ

46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour. {S}

אַחֲזָה--לְעֹלָם, בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ; וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

אִישׁ בְּאֶחָיו, לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפָרֶךְ. {ס}

מז וְכִי תִשִּׁיג, יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ, וּמָךְ אֶחִיד, עִמּוֹ;

47 And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,

וְנִמְכַּר, לְגֵר תּוֹשֵׁב עִמָּךְ, אוֹ לְעֶקֶר, מִשְׁפַּחַת גֵּר.

מח אַחֲרֵי נִמְכַּר, גְּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ: אֶחָד מֵאֶחָיו, יִגְאֹלֵנוּ.

48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;

מט או-דדו או בן-דדו, יגאלנו, או-משאר בשרו ממשפחתו, יגאלנו; או-
השיגה ידו, ונגאל.

49 or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.

נ וחשב, עם-קניהו, משנת המכרו לו, עד שנת היבל; והיה כסף ממכרו, במספר שנים, כימי שכיר, יהיה עמו.

50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.

נא אם-עוד רבות, בשנים--לפיהן ישיב גאלתו, מכסף מקנתו.

51 If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.

נב ואם-מעט נשאר בשנים, עד-שנת היבל--וחשב-לו; כפי שניו, ישיב את-גאלתו.

52 And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.

נג כשכיר שנה בשנה, יהיה עמו; לא-ירדנו בפרך, לעיניך.

53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.

נד ואם-לא יגאל, בגאלה--ויצא בשנת היבל, הוא ובניו עמו.

54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.

נה כי-לי בני-ישראל, עבדים--עבדי הם, אשר-
הוצאתי אותם מארץ מצרים: אני, יהוה אלהיכם.

55 For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.

ויקרא כו

א לא-תעשו לכם אילים ופסל ומצבה לא-תקימו
לכם ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות
עליה כי אני יהוה אלהיכם

ב את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו

אני יהוה .

The tochacha – [how to pay your rent]

ג אם-בחקתי תלכו ואת-מצותי תשמרו ועשיתם אתם: .

ד ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו . ה והשיג לכם דיש את-בציר ובציר ישיג את-זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם . ו ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן-הארץ וחרב לא-תעבר בארצכם . ז ורדפתם את-איביכם ונפלו לפניכם לחרב . ח ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב . ט ופנית

אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימתי את-בריתי אתכם

י ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו . יא ונתתי משכני

בתוכם ולא-תגעל נפשי אתכם .

יב וְהִתְּלַכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעַם

. יג אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

מִהִי־ת לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלֹךְ אֶתְכֶם קוֹמָמִיּוֹת. {פ}

יד וְאַם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה. טו וְאַם-בְּחֻקְתִּי תִמָּאֶסוּ

וְאַם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי. טז אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-זֹאת

לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחָפֶת וְאֶת-הַקִּדְחַת מִכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וּזְרַעְתֶּם לְרִיק זֶרַעְכֶם

וְאֹכְלֶהוּ אִיבֵיכֶם. יז וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגְפָתֶם לִפְנֵי אִיבֵיכֶם וְרָדוּ בָכֶם שְׁנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין-רָדוּ

אֶתְכֶם. יח וְאַם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפָּתִי לִיְסֹרָה אֶתְכֶם שִׁבְעַת עַל-חַטָּאתֵיכֶם. יט וְשִׁבַרְתִּי אֶת-גְּאוֹן

עֲזָרְכֶם וְנָתַתִּי אֶת-שְׁמֵיכֶם כְּבָרָזָל וְאֶת-אַרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה. כ וְתֵם לְרִיק כְּחֻקְכֶם וְלֹא-תִתֶּן אַרְצְכֶם אֶת-יְבוּלָהּ וְעֵץ

הָאֶרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו. כא וְאַם-תִּלְכּוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֵאבּוּ לְשִׁמְעַי לִי וְיִסְפָּתִי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת

כַּחַטָּאתֵיכֶם. כב וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת-חֵית הַשָּׂדֶה וְשִׁבְלָהּ אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת-בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָהּ אֶתְכֶם

וְנִשְׁמּוּ דְרָכֵיכֶם. כג וְאַם-בְּאֵלֶּה לֹא תוֹסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי. כד וְהִלַּכְתִּי אֶף-אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכִּיתִי

אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חַטָּאתֵיכֶם. כה וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל-עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי

דָּבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתַּתֶּם בְּיַד-אוֹיֵב. כו בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לַחֵם וְאִפּוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמָכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ

לַחֲמָכֶם בְּמִשְׁקַל וְאֹכְלֶתֶם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ. {ס} כז וְאַם-בְּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי. כח וְהִלַּכְתִּי

עִמָּכֶם בַּחֲמַת-קָרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חַטָּאתֵיכֶם. כט וְאֹכְלֶתֶם בָּשָׂר בְּנִיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתֵיכֶם

תֹּאכְלוּ. ל וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמַתֵּיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חַמְנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת-פִּגְרֵיכֶם עַל-פִּגְרֵי גְלוּלֵיכֶם וְגִעְלָהּ נִפְשֵׁי

אֶתְכֶם. לא וְנָתַתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חֶרְבָּה וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרִיחַ

בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם. לב וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת-הָאֶרֶץ וְשִׁמְמוּ עָלֶיהָ אִיבֵיכֶם

הַיֹּשְׁבִים בָּהּ. לג וְאַתְכֶם אֲזָרָה בַּגּוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה

אַרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֶרְבָּה. לד אַז תִּרְצֶה הָאֶרֶץ אֶת-שַׁבְּתֹתֶיהָ

כָּל יְמֵי הַשָּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אִיבֵיכֶם אַז תִּשְׁבֹּת הָאֶרֶץ וְהִרְצַת אֶת-

שַׁבְּתֹתֶיהָ. לה כָּל-יְמֵי הַשָּׁמָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא-שַׁבְּתָהּ בְּשַׁבְּתֵיכֶם

בְּשַׁבְּתֵיכֶם עָלֶיהָ. לו וְהִנֵּשְׂאָרִים בָּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּ בְלִבְכֶם בְּאַרְצָת אִיבֵיהֶם וְרָדְף אֶתְכֶם קוֹל עֲלָה נִדְף

וְנִסּוּ מִנִּסְת-חֶרֶב וְנִפְלוּ וְאִין רָדְף. לז וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחִיו כְּמִפְנֵי-חֶרֶב וְרָדְף אִין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי

אִיבֵיכֶם. לח וְאִבְדֶּתֶם בַּגּוֹיִם וְאֹכְלֶה אֶתְכֶם אֶרֶץ אִיבֵיכֶם. לט וְהִנֵּשְׂאָרִים בָּכֶם יִמְקוּ בַּעֲוֹנֶם בְּאַרְצָת אִיבֵיכֶם

וְאִף בַּעֲוֹנַת אֲבֹתְכֶם אֶתְכֶם יִמְקוּ. מ וְהִתְּוֹדוּ אֶת-עֲוֹנֶם וְאֶת-עֹן אֲבֹתְכֶם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מַעַלּוּ-בִּי וְאִף אֲשֶׁר-הִלְכּוּ

עִמִּי בְּקָרִי. מא אֶף-אֲנִי אֵלֹךְ עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם בְּאֶרֶץ אִיבֵיהֶם או-אֲז יִכְנַע לְבָבְכֶם הָעָרָל

וְאֲז יִרְצוּ אֶת-עֲוֹנֶם

מב וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת-בְּרִיתִי

אֲבִרָהֶם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר . מג וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת-שַׁבַּתְתֶּיהָ

בְּהִשָּׁמָה מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת-עֲוֹנֵם יַעַן וּבִיַּעַן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאֲסוּ וְאֶת-חֻקְתִּי

גָּעִלָה נִפְשָׁם . מד וְאָף-גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בָּאָרֶץ אֲיִבִּיהֶם לֹא-מֵאֲסָתִים

וְלֹא-גָעִלְתִּים לְכַלְתָּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם .

מה וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁנִּים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי

הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה . מו אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים

וְהַתּוֹרָה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד-מֹשֶׁה. {פ}

Notice - the word "shemitta" is not mentioned

Only "shabbat" !

Note as well, its mention in Parshat Mishpatim

Are these 'introductions' or 'summaries'

ט וְגַר, לֹא תִלְחָץ; וְאֹתָם, יִדְעֹתָם אֶת-נַפְשׁ הַגֵּר--כִּי-גֵרִים הָיִיתָם, בָּאָרֶץ

מִצְרַיִם . י וְיָשׁוּ שָׁנִים, תִּזְרַע אֶת-אֲרָצְךָ; וְאָסַפְתָּ, אֶת-

תְּבוּאָתָהּ . יא וְהִשְׁבִּיעַתָּ תִּשְׁמִטָּה וּנְטִשְׁתָּהּ, וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ,

וְיִתְּרָם, תֹּאכַל חֵית הַשָּׂדֶה; בֶּן-תַּעֲשֶׂה לְכֹרְמְךָ, לְזִיתְךָ . יב שֵׁשֶׁת

יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבַּת--לְמַעַן יָנוּחַ, שׁוֹרְךָ

וְחֹמְרְךָ, וַיִּנָּפֶשׁ בֶּן-אִמְתְּךָ, וְהַגֵּר . יג וּבְכָל אֲשֶׁר-אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם, תִּשְׁמְרוּ;

וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תִזְכִּירוּ, לֹא יִשְׁמַע עַל-פִּיךָ . יד שְׁלֹשׁ רִגְלִים, תַּחֲגֹג לִי

בַּשָּׁנָה . טו אֶת-חַג הַמִּצּוֹת, תִּשְׁמַר--שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ

לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב, כִּי-בּוֹ יֵצֵאתָ מִמִּצְרַיִם; וְלֹא-יֵרָאוּ פָנַי, רִיקָם . טז וְחַג הַקִּצִּיר

בְּכוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ, אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה; וְחַג הָאָסֹף בִּיצֵאת הַשָּׁנָה, בְּאָסְפְּךָ אֶת-מַעֲשֶׂיךָ

מִן-הַשָּׂדֶה . יז שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, בַּשָּׁנָה--יֵרָאֶה, כָּל-זְכוּרְךָ, אֶל-פָּנַי, הָאֵדֹן יְהוָה .

[Note how the shmitta laws affect all years]

Effect of 7th year on the six years

Effect of the Yovel year on all land purchases!

V. Shemitta in Parshat Behar- in light of the Manna in Shmot

A. "OMER" – something to count, or something to eat!

1. Manna – as preparation for Mount Sinai /Shmot 16:4

שמות פרק טז ד וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה, הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן-
הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקָטוּ דָבָר-יוֹם בְּיוֹמוֹ, לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֶּלֶד
בְּתוֹרָתִי אִם-לֹא...

2. Taking as much as one 'needs', but not on shabbat / see 16:16-20

טז זֶה הַדָּבָר, אֲשֶׁר צִוָּה ה', לְקָטוּ מִמֶּנּוּ, אִישׁ לְפִי אֲכָלוֹ:
עֹמֶר לַגִּלְגָּלִית ... יח וַיִּמְדּוּ בְּעֹמֶר--וְלֹא הֶעֱדִיף
הַמִּרְבֶּה...

3. An 'omer' of the manna – in the Holy of Holies! /see 16:33-34

לג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן, קַח צִנְצֻנֹת אַחַת, וְתֵן-שָׁמָּה מְלֵא-הָעֹמֶר,
מן; וְהֵנַח אֹתוֹ לִפְנֵי ה', לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם ...

4. How much does an 'omer' weigh? / see 16:36

לו וְהָעֹמֶר, עֶשְׂרִית הָאִיפָה הוּא. [=עשרון 1/10 of an eifa]

B. Counting the days – from Pesach till Shavuot – Vayikra chapter 23

[To remember the 'manna' when we harvest our own grain!]

ויקרא פרק כג ט וַיְדַבֵּר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר . י דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם:

כִּי-תֵבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם, וְקִצְרְתֶּם אֶת-קִצִּירָהּ-
 -וְהִבֵּאתֶם אֶת-עֹמֶר רֵאשִׁית קִצִּירְכֶם, אֶל-הַכֹּהֵן .
 יֵא וְהִגִּיף אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי ה', לְרֹצְנֵכֶם; מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת, יְנִיפְנוּ..
 טו וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת,
 מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם, אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה..

C. Remembering to forget the 'omer' / Devarim 24:19

When you gather your grain- think about the 'other'

יט כִּי תִקְצֹר קִצִּירְךָ בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה, לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ--
 לַגֵּר לִיתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה, יִהְיֶה: לְמַעַן יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ .

D. Reason for 'manna' according to Moshe Rabeinu /Devarim 8:1-18

To PREPARE you for the spiritual dangers of prosperity!

ב וְזָכַרְתָּ אֶת-כָּל-הַדֶּרֶךְ, אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ... זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר
 לְמַעַן עֲנִתְךָ לְנִסְתָּךְ, לְדַעַת אֶת-אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ ...
 ג וַיַּעֲנֶךָ, וַיִּרְעַבְךָ, וַיֹּאכְלֶךָ אֶת הַמָּן אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ, וְלֹא יָדְעוּ
 אֲבֹתֶיךָ: לְמַעַן הוֹדִיעְךָ, כִּי לֹא עַל-הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם..
 ז כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ, מִבִּיאֶךָ אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה... יֵא הַשָּׁמֶר לְךָ פֶּן-תִּשְׁכַּח ...
 יז וְאָמַרְתָּ, בְּלִבְבְּךָ: כָּחִי וְעַצְם יָדִי, עָשָׂה לִי אֶת-הַחֵיל
 הַזֶּה . יח וְזָכַרְתָּ, אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ--כִּי הוּא הֵנִיחַ לְךָ כָּח, לַעֲשׂוֹת חֵיל

E. The mitzvah of Hakhel: Devarim 31:10-14/ relive Matan Torah

ל"א י וַיִּצְו מֹשֶׁה, אוֹתָם לֵאמֹר: מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים, בְּמַעַד
 שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה--בְּחַג הַסִּכּוֹת . יב הִקְהֵל אֶת-הָעָם... לְמַעַן
 יִשְׁמְעוּ וְלִמְעַן יִלְמְדוּ, וַיֵּרְאוּ אֶת-ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת, אֶת-כָּל-דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת... .

F. The shemitta cycle in Vayikra 35:1-7- Preparation for Hakhel

The only commandment introduced with phrase: 'beHAR SINAI'!

ויקרא פרק כה א וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה, בְּהַר סִינַי לֵאמֹר....

ג יֵשׁ שְׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ... ד וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת, שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה

לָאָרֶץ--שַׁבָּת, לִיהוָה: שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע...

. ו וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם, לְאֲכָלָה--לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ...